

Державний торговельно-економічний університет
Кафедра світової економіки

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА-СУБ'ЄКТА
МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ**

(на матеріалах ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна», м. Київ)

Студента 4 курсу, 12 групи,
спеціальності 292 «Міжнародні економічні
відносини» спеціалізації
«Міжнародний бізнес»

Мирінець Віталій
Сергійович

Науковий керівник
кандидат економічних наук
старший викладач кафедри
світової економіки

Кушнарєнко Наталія
Петрівна

Гарант освітньої програми
кандидат економічних наук
доцент, доцент кафедри світової
економіки

Лежєп'юкова Вікторія
Геннадіївна

Київ 2022

Державний торговельно-економічний університет

Факультет міжнародної торгівлі та права Кафедра світової економіки

Спеціальність, 292 «Міжнародні економічні відносини»,
спеціалізація «Міжнародний бізнес»

Затверджую

Зав. кафедри Дугінець Г.В.

«__» _____ 2022 р

Завдання

на випускню кваліфікаційну роботу (проект) студентів

Мирінцю Віталію Сергійовичу

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Екологічна політика підприємства-суб'єкта міжнародного бізнесу (на матеріалах ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна»)

Затверджена наказом ректора від 10.01.2022 р. № 12

2. Строк здачі студентом закінченого роботи (проекту)

23.05.2022

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту)

Мета роботи (проекту) – визначення пріоритетів розвитку екологічної політики підприємства – суб'єкта міжнародного бізнесу.

Об'єкт дослідження – екологічна сфера здійснення міжнародної діяльності суб'єктом господарювання.

Предмет дослідження – теоретико-методичні та практичні аспекти здійснення міжнародної діяльності суб'єктом господарювання в екологічній сфері.

4. Перелік графічного матеріалу: 9 таблиць, 13 рисунків.

5. Консультанти по роботі (проекту) із зазначенням розділів, за якими здійснюється консультування:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1			
2			

6. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань за кожним розділом)

Вступ

Розділ 1. Дослідження екологічної політики ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна»

1.1. Сутність та ключові характеристики екологічної політики підприємства-суб'єкта міжнародного бізнесу

1.2. Аналіз міжнародної діяльності ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» та його екологічної політики

Висновки до розділу 1

Розділ 2. Рекомендації щодо розвитку екологічної політики ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» у міжнародному бізнесі

2.1. Оцінка сприятливості зовнішнього середовища міжнародного бізнесу ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна»

2.2. Пріоритети розвитку екологічної політики ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» на зовнішніх ринках

Висновки до розділу 2

Висновки та пропозиції

Список використаних джерел

Додатки

7. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	2	3	4
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми ВКР	до 20.12.2021	
2	Узгодження плану ВКР з науковим керівником	до 31.01.2022	
3	Подача науковому керівнику на рецензування 1-го розділу ВКР	до 30.04.2022	
4	Подача науковому керівнику на рецензування 2-го розділу ВКР	до 10.05.2022	
5	Подача готової ВКР науковому керівнику	до 20.05.2022	
6	Подача готової ВКР на кафедру	до 30.05.2022	
7	Попередній захист ВКР	за графіком (30.05.– 17.06.2022)	
8	Захист ВКР	за графіком (20.06 – 30.06.2022)	

8. Дата видачі завдання « ____ » _____ 20__ р.

9. Керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Кушнарєнко Наталія Петрівна

(прізвище, ініціали, підпис)

10. Керівник освітньої програми Лежєпьокова Вікторія Генадіївна

(прізвище, ініціали, підпис)

11. Завдання прийняв до виконання студент

Мирінець Віталій Сергійович

(прізвище, ініціали, підпис)

12. Відгук керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Випускна кваліфікаційна робота Мирінця В.С. присвячена актуальній темі екологічної політики підприємства - суб'єкта міжнародного бізнесу.

В роботі визначено сутність та ключові характеристики екологічної політики підприємства – суб'єкта міжнародного бізнесу, розглянуто елементи і принципи екологічної політики підприємства, механізм впровадження на підприємстві системи екологічного менеджменту, переваги впровадження екологічної політики на підприємстві. Охарактеризовано загальноекономічну і міжнародну діяльність, а також екологічну політику ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна», м.Київ, на матеріалах якого виконано роботу. Автором зроблено оцінку сприятливості середовища міжнародного бізнесу досліджуваного підприємства з використанням індексного методу, та серед потенційних приймаючих країн обрано Грецію як оптимальний ринок збуту. Рішення обґрунтовано аналізом ринкової кон'юнктури, потенціалу міжнародної діяльності підприємства, сучасними тенденціями зовнішньоторговельних відносин України і Греції.

За результатами проведеного дослідження визначені пріоритетні напрями розвитку екологічної політики ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» на зовнішніх ринках, розраховано показник екологічної ефективності ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна», який визначає ефективність екологічної діяльності підприємства. Також автором надані практичні рекомендації щодо застосування на підприємстві вантажних електроавтомобілів та впровадження екологічного паспорту, що відкриває додаткові можливості для подальшого розвитку діяльності ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» на європейському ринку.

Висновок: випускна кваліфікаційна робота Мирінця Віталія Сергійовича є завершеною науковою працею, що в повній мірі розкриває обрану тему дослідження, виконана на належному теоретичному та аналітичному рівні з додержанням необхідних вимог та рекомендується до захисту перед комісією.

Керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

(підпис, дата)

13. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу (проект)

Випускна кваліфікаційна робота (проект) студента Мирінця В.С.

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Керівник освітньої програми

Лежепькова Вікторія Геннадіївна

(підпис, прізвище, ініціали)

Завідувач кафедри

Дугінець Ганна Володимирівна

(підпис, прізвище, ініціали)

« » 20 р.

Анотація

Мирінець Віталій Сергійович. Екологічна політика підприємства-суб'єкта міжнародного бізнесу (на матеріалах ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна», м. Київ).

Випускна кваліфікаційна робота присвячена актуальній проблемі розвитку екологічної політики підприємства – суб'єкта міжнародного бізнесу.

У роботі проведено комплексний аналіз діяльності ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна», що включає аналіз фінансово-економічних результатів діяльності, зовнішньоекономічної діяльності та екологічної політики підприємства.

На основі аналізу екологічної політики розроблено пропозиції щодо її удосконалення. В результаті проведеного дослідження запропоновано пріоритетні напрямки розвитку екологічної політики ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» на зовнішньому ринку. Для розвитку екологічної політики ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» на зовнішніх ринках запропоновано: перехід експортного пересування з старих автомобілів на вантажні електроавтомобілі та розробку екологічного паспорту для ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна», що допоможе привести екологічну політику підприємства у відповідність до вимог ЄС та розширити свою діяльність на європейському ринку.

Ключові слова: підприємство-суб'єкт міжнародного бізнесу, зовнішньоекономічна діяльність, експорт, екологія, екологічна політика.

ANNOTATION

Myrinets Vitalii Serhiyovych. Environmental policy of the enterprise-subject of international business (on the materials of CRAFT DEKENSISTEM Ukraine LLC, Kyiv).

The final qualifying work is devoted to the current problem of development of environmental policy of the enterprise - the subject of international business.

A comprehensive analysis of the activities of CRAFT DEKENSISTEM Ukraine LLC was carried out, which includes an analysis of the financial and economic results of activities, foreign economic activity and environmental policy of the enterprise.

Based on the analysis of environmental policy, proposals for its improvement have been developed. As a result of the conducted research the priority directions of development of ecological policy of CRAFT DEKENSISTEM Ukraine LLC in the foreign market are offered. In order to develop the environmental policy of CRAFT DEKENSISTEM Ukraine LLC in foreign markets, the following is proposed: transition of export movement from old cars to electric trucks and development of an environmental passport for CRAFT DEKENSISTEM Ukraine LLC, which will help bring the company's environmental policy in line with its needs. activities in the European market.

Key words: enterprise-subject of international business, foreign economic activity, export, ecology, ecological policy.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ УКРАЇНА»	5
1.1. Сутність та ключові характеристики екологічної політики підприємства- суб'єкта міжнародного бізнесу	5
1.2. Аналіз міжнародної діяльності ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» та його екологічної політики	10
Висновки до розділу 1	19
РОЗДІЛ 2 РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ УКРАЇНА» У МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ	20
2.1. Оцінка сприятливості зовнішнього середовища міжнародного бізнесу ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна».....	20
2.2. Пріоритети розвитку екологічної політики ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» на зовнішніх ринках	28
Висновки до розділу 2	32
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	34
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	37
ДОДАТКИ	41

ВСТУП

Актуальність. Нині існуючі екологічні умови в світі та Україні та напрямок їх трансформації значною мірою залежать не лише від виробництва, а й від господарської діяльності підприємства в цілому. Хоча в цьому відношенні в Україні було досягнуто певних результатів, є і багато недоліків. Основна причина полягає в тому, що механізми екологічного контролю та управління, які використовуються підприємствами, є неефективними, що призводить до забруднення навколишнього середовища. Основна проблема в цьому випадку полягає в тому, що багатьом керівникам підприємств недостатньо розуміння змін, що відбуваються в екологічній сфері, їхня обізнаність щодо екологічного менеджменту є неповною, держава не має відповідного механізму стимулювання, а керівники та підлеглі мають обмежене розуміння того, що відбувається в екологічній сфері.

Окрім цього, враховуючи євроінтеграційну спрямованість України, угодою про Асоціацію Україна та Європейський Союз закріплено наміри про об'єднання зусиль щодо розвитку та посилення співпраці з питань довкілля. Бізнес відповідно має перспективу підвищити виробничу ефективність і конкурентоспроможність своєї продукції за рахунок упровадження екологічних «зелених» технологій.

Саме це і підтверджує актуальність розробки екологічної політики кожного підприємства-суб'єкта міжнародного бізнесу.

Ключові аспекти заданої теми в розробках вітчизняних та зарубіжних науковців. Загальні проблеми, що пов'язані із сучасним станом екологічної політики підприємств та деяких напрямів її розвитку, знайшли відображення у працях багатьох вчених. Серед них О.В. Бендина [1], Ю.В. Білявська [4], А.В. Бохан [7], К. Боулдінг, О.І. Драган [11], К.Г. Гофман, А. Ендерс, З.Б. Живко [12], Л.В. Тимошенко [27] та інші. Однак, незважаючи на численні розробки, питання ефективного впровадження екологічної політики підприємства залишаються актуальними та мають супроводжуватися пошуками інноваційних підходів до формування екологічної політики; рекомендаціями напрямків її

імплементції на окремих підприємствах як важливої складової управління охороною довкілля.

Мета дослідження полягає у визначенні пріоритетів розвитку екологічної політики підприємства – суб'єкта міжнародного бізнесу.

Для досягнення поставленої мети були вирішені наступні завдання:

- дослідити сутність та ключові характеристики екологічної політики підприємства-суб'єкта міжнародного бізнесу;
- провести аналіз міжнародної діяльності підприємства та його екологічної політики;
- оцінити сприятливість зовнішнього середовища міжнародного бізнесу підприємства;
- виділити пріоритети розвитку екологічної політики підприємства на зовнішніх ринках.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єкт – екологічна сфера здійснення міжнародної діяльності суб'єктом господарювання. Предмет – теоретико-методичні та практичні аспекти здійснення міжнародної діяльності суб'єктом господарювання в екологічній сфері.

Методи дослідження. При написанні роботи застосовувалися загальнонаукові методи: аналіз (для дослідження сутності та ключових характеристик екологічної політики підприємства-суб'єкта міжнародного бізнесу), синтез (для аналізу міжнародної діяльності підприємства та його екологічної політики; оцінки сприятливості зовнішнього середовища міжнародного бізнесу підприємства), узагальнення (для виділення пріоритетів розвитку екологічної політики підприємства на зовнішніх ринках), методики графічної інтерпретації інформації.

Інформаційне забезпечення дослідження. Інформаційну та емпіричну базу дослідження екологічної політики підприємства-суб'єкта міжнародного бізнесу становили матеріали, опубліковані в періодичних виданнях і мережі Інтернет, звітність підприємства.

РОЗДІЛ 1

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ УКРАЇНА»

1.1. Сутність та ключові характеристики екологічної політики підприємства-суб'єкта міжнародного бізнесу

Система екологічного менеджменту є частиною загальної системи управління, яка включає організаційну структуру, планування та аналіз діяльності підприємства, визначення центрів відповідальності, різноманітні заходи контролю та матеріального забезпечення з метою формулювання, впровадження та оцінки результатів його екологічної політики. Для досягнення поставлених цілей та отримання необхідних результатів керівництво підприємства розробляє план екологічного менеджменту, в якому визначаються відповідальні, а також спосіб і терміни виконання поставлених завдань. План слід періодично переглядати, щоб відобразити будь-які зміни. Механізм впровадження на підприємстві системи екологічного менеджменту включає кілька етапів:

- 1) оцінка та аналіз поточного стану підприємства;
- 2) планування процесу впровадження системи екологічного менеджменту;
- 3) визначення цілей і завдань, а також формулювання планів;
- 4) системний моніторинг – підведення підсумків виконання плану [20, с.246].

Одним із найважливіших елементів системи екологічного менеджменту підприємства є його екологічна політика, яка являє собою політику, пов'язану із захистом стану навколишнього середовища країни та мінімізацією його забруднення. Механізм розвитку екологічного підприємництва безпосередньо пов'язаний з екологічною політикою, визначає рамкові умови корпоративної поведінки, впливає на зовнішнє середовище, визначає шлях поведінки, пов'язаний із охороною та використанням навколишнього природного середовища.

Нині виділяють кілька підходів до визначення екологічної політики підприємства. Різні вчені по-різному підходять до визначення даного поняття, що наведено у табл.1.1.

Таблиця 1.1

Визначення поняття «екологічної політики підприємства» вітчизняними авторами

Автор	Визначення
М.Т. Бець [2, с.220]	Чітко сформульовані принципи та майбутні наміри організації (місія, бачення, цінності) у системі її екологічного менеджменту, що впливають на економічну діяльність.
М.Г. Винярска [8, с.42]	Принцип і обов'язок, який компанія декларує перед населенням регіону щодо мінімізації та компенсації свого впливу на навколишнє середовище.
Л.В. Гусарова [10, с.122]	Документ, що описує принципи управління організацією та наміри щодо екологічних аспектів.
І.В. Ремешевська [22, с.103]	Діяльність, принципи та зобов'язання, пов'язані з екологічними аспектами бізнесу, які є основою для встановлення його екологічних цілей і завдань.
Н.Т. Рудь [25, с.226]	Загальний напрямок дій або система заходів, що здійснюються суб'єктом господарювання для визначення напряму природокористування та стану навколишнього природного середовища.

На нашу думку, екологічна політика – це сукупність основних принципів, зобов'язань і намірів підприємства у сфері охорони навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів. Екологічна політика підприємства спрямована на забезпечення сталого стану навколишнього середовища при здійсненні підприємством певної господарської діяльності. Вона також повинна включати вимоги щодо підтвердження відповідності продукції, умов виробництва та екологічної безпеки під час господарської діяльності підприємства.

Екологічна політика відображає намір підприємства сформулювати систему екологічного менеджменту, формулюючи основну місію, бачення та цінності організації, слугує основою для організації та оптимізації екологічної діяльності підприємства та є основою віхою його розвитку [23, с.207]. Елементи екологічної політики підприємства відображені на рис.1.1.

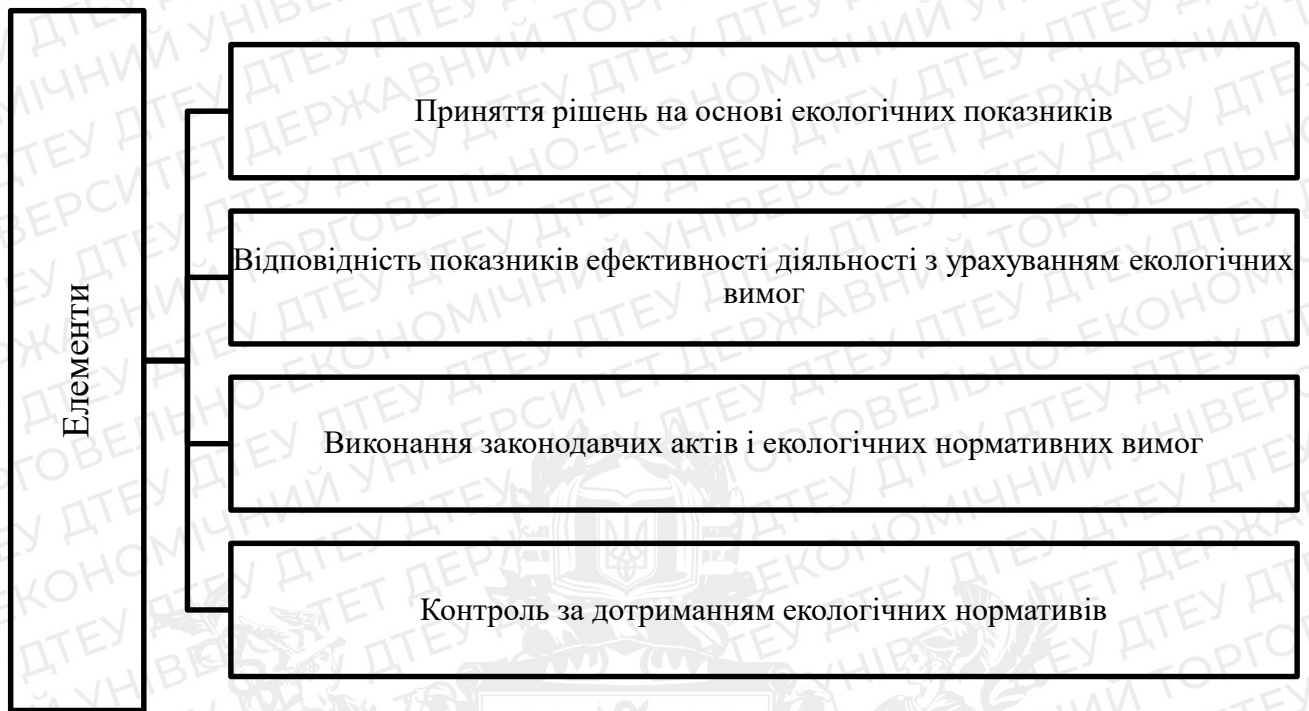

Рис.1.1. Елементи екологічної політики підприємства

Джерело: розроблено автором на основі [3, с.110]

Для розвитку корпоративного екологічного менеджменту необхідний комплексний підхід до формування корпоративних цілей і завдань та повного їх відображення в екологічній політиці.

Метою екологічної політики у сучасних умовах є створення умов для гармонійного, збалансованого розвитку природи та суспільства.

Завданнями екологічної політики підприємства, при цьому, є:

- зменшення викидів в атмосферу;
- удосконалення процесів та обладнання;
- зменшення викидів забруднюючих стічних вод;
- нейтралізації та утилізації небезпечних відходів;
- проведення екологічних аудитів тощо [26, с.16].

Екологічна політика підприємства відображає характер основних методів екологічного менеджменту в організації та документує основні принципи екологічного менеджменту [5, с.89]. Екологічна політика підприємства, в свою чергу, базується на принципах, що наведені на рис.1.2.

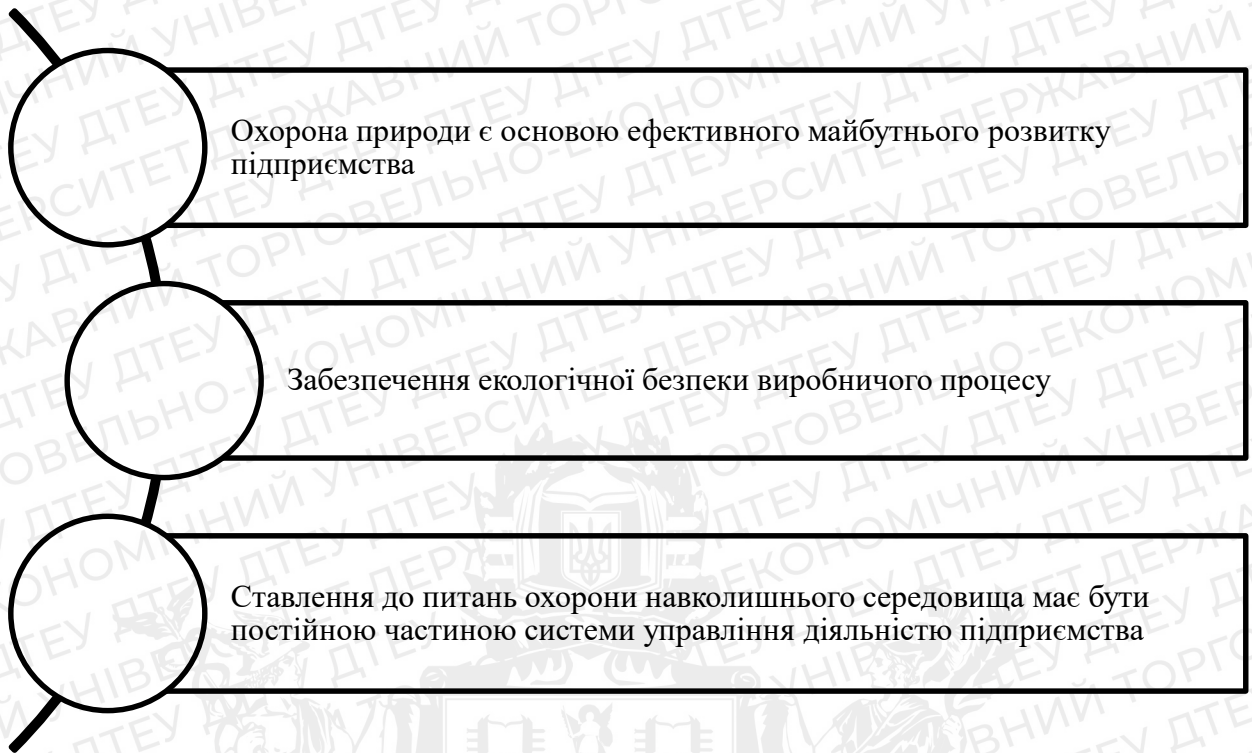

Рис.1.2. Принципи екологічної політики підприємства

Джерело: розроблено автором на основі [24]

Ці принципи пов'язані з концепцією сталого розвитку, що передбачає стійкість і майбутні можливості для задоволення потреб і прагнень людини. Багато в чому йдеться про забезпечення якості життя людей.

Підприємства слід розглядати як автономні екосистеми, виходячи з їх господарської діяльності, що мають вплив на навколишнє середовище. Стратегія розвитку екологічної діяльності підприємства визначається його екологічною політикою, яка спрямована на забезпечення сталого стану навколишнього середовища при здійсненні підприємством певної господарської діяльності [31, с.114]. Реалізація корпоративної екологічної політики здійснюється за допомогою спеціальної організаційної структури, що здійснює управління природоохоронною діяльністю, – корпоративного екологічного менеджменту [13, с.166].

Крім основних видів природоохоронної діяльності в усіх типах екосистем – природокористування та природоохоронної діяльності на рівні підприємства – необхідно розвивати нові напрямки природоохоронної діяльності, які мають безпосередній вплив на покращення їх фінансових та соціальних результатів –

економічну обстановку, здійснення господарської діяльності. Ці нові напрямки стосуються забезпечення конкурентоспроможності, якості та екологічної безпеки продукції, а також соціального розвитку підприємств, інтеграції його природоохоронної діяльності в автоматизовані системи управління.

Реалізація екологічної політики дозволяє підприємствам отримувати реальний економічний ефект не тільки на внутрішніх, а й на зовнішніх ринках. Виділимо основні переваги впровадження екологічної політики на підприємстві:

- зниження невиробничих витрат – більш ефективне використання енергії та ресурсів, мінімізація відходів, організація нових напрямів їх використання, які можуть зменшити забруднення навколишнього середовища, що в кінцевому підсумку знижує витрати виробництва та збільшує прибуток [6, с.57];
- зменшення ймовірності виникнення надзвичайних ситуацій, що призводять до забруднення навколишнього середовища та фінансових ризиків, пов'язаних із таким забрудненням [28, с.299];
- нові можливості для залучення інвесторів та підвищення ефективності загальної системи управління [17, с.25];
- формування поведінки співробітників, які відповідають за навколишнє середовище, зміцнення виробничо-технічної дисципліни, підвищення почуття відповідальності та ініціативи працівників, зменшення можливості виникнення надзвичайних ситуацій [19, с.172].

Таким чином, екологічна політика підприємства підтверджує принципи та наміри екологічного менеджменту організації. Кожен бізнес, який дбає про навколишнє середовище та прагне відповідати вимогам міжнародних стандартів, повинен мати екологічну політику, яка повністю відповідає його виробничій діяльності, послугам чи продукції. Впровадження системи екологічного менеджменту в бізнесі дасть змогу всім залученим сторонам забезпечити контроль та зменшення негативного впливу на навколишнє середовище.

1.2. Аналіз міжнародної діяльності ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» та його екологічної політики

Дослідження за темою випускної кваліфікаційної роботи виконано на матеріалах ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна», що зареєстрована 07.12.2018 за юридичною адресою 02121, місто Київ, вул.Колекторна, будинок 3-А.

Код ЄДРПОУ ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна»: 42682139.

Організаційно-правова форма ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна»: товариство з обмеженою відповідальністю.

Форма власності ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна»: недержавна власність.

Керівником організації є Висоцький Юрій Анатолійович.

ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» є юридичною особою, яка створена відповідно до законодавства України, має відокремлене майно, самостійний баланс, розрахункові та інші рахунки в банківських установах, виступає в цивільному обігу від власного імені. ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» здійснює свою діяльність в межах чинного законодавства України, Статуту, а також внутрішніх положень та інструкцій. ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» зобов'язане дотримуватися положень Статуту та вимог чинного законодавства України, а також інших зобов'язань, котрі передбачені законодавством для вітчизняних підприємств. ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» зобов'язане обліковувати результати своєї діяльності відповідно до встановлених стандартів, зберігати податкову статистичну звітність та подавати їх державним органам у зазначеному обсязі протягом зазначеного часу. ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» самостійно обирає спосіб досягнення своїх цілей, а також здійснює виробниче, економічне та фінансове планування діяльності.

ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» (KRAFT Deckensysteme Ukraine) – виробнича компанія, що займає лідируючі позиції на ринку підвісних стель України. Продукція широко використовується як в Україні, так і за кордоном.

Організаційна структура ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» відображена на рис.1.3.

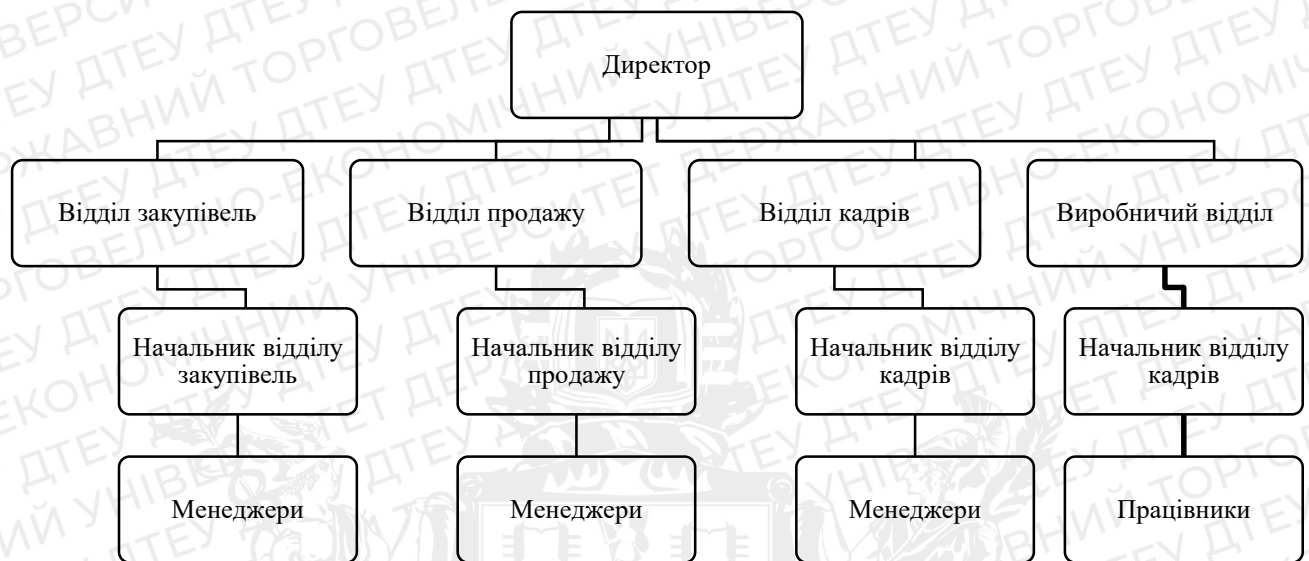

Рис.1.3. Організаційна структура ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна»

Джерело: розроблено автором на основі [29]

ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» має лінійно-функціональну організаційну структуру. Всі сервіси взаємопов'язані як з керівництвом, так і між собою. Головою ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» є директор (Висоцький Ю.А.), який керує підрозділами та менеджерами. Для кожного з ключових менеджерів визначається діапазон прав та обов'язків, а також міра відповідальності, що визначається посадовою інструкцією. Більш повне уявлення про завдання та функції управлінського персоналу можливе при описі функцій ключових менеджерів на основі посадових інструкцій. Між ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» та працівником здійснюється трудовий договір, у якому уточнюються обов'язки сторін.

ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» характеризується централізованою структурою управління. Централізація відбиває рівень концентрації прийняття рішень на рівні організації. Вона показує формальний розподіл прав, обов'язків та відповідальності за вертикаллю управління, а його

рівень визначає ступінь участі членів ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» у прийнятті управлінських рішень. Управління є централізованим, якщо всі ключові рішення приймаються вищим керівництвом, а участь інших рівнів є незначною. Загальна кількість працівників ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» – 180 осіб.

Аналіз основних техніко-економічних показників діяльності ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» представлено в табл.1.2.

Таблиця 1.2

Основні техніко-економічні показники діяльності ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» за 2019-2021 рр.

Показник	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення, тис. грн			Відносне відхилення, %		
				2020/ 2019	2021/ 2020	2021/ 2019	2020/ 2019	2021/ 2020	2021/ 2019
Обсяг виробленої продукції, од.	22797	25676	30409	2879	4733	7612	12,63	18,43	33,39
Чистий дохід, тис. грн.	345669	504204	845555	158535	341351	499886	45,86	67,70	144,61
Собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	307706	464304	740765	156598	276461	433059	50,89	59,54	140,74
Адміністративні витрати, тис. грн.	4778	5738	8972	960	3234	4194	20,09	56,36	87,78
Витрати на збут, тис. грн.	9415	23333	48402	13918	25069	38987	147,83	107,44	414,09
Повні витрати на виробництво продукції, тис. грн.	321899	493375	798139	171476	304764	476240	53,27	61,77	147,95
Чистий прибуток від реалізації, тис. грн.	17114	7797	34140	-9318	26343	17025	-54,44	337,86	99,48
Рентабельність продукції, %	5,56	1,68	4,61	-3,88	2,93	-0,95			
Середньоспискова чисельність працюючих, чол.	183	179	180	-4	1	-3	-2,19	0,56	-1,64
Продуктивність праці, тис. грн./чол.	1888,90	2816,78	4697,53	927,88	1880,75	2808,63	49,12	66,77	148,69

Джерело: розроблено автором на основі [29]

Дані в табл. 1.2 свідчать, що протягом досліджуваного періоду відбувалось стрімке зростання чистого доходу від реалізації продукції ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» на 499886 тис. грн. або 144,61% у 2021 році у порівнянні з 2019 роком. Але при цьому спостерігається значне збільшення собівартості

реалізованої продукції на 433059 тис. грн. (140,74%) у 2021 році. Повні витрати на виробництво, в свою чергу, зросли на 476240 тис грн (147,95%). Такі зміни призвели до зростання чистого прибутку ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» на 17025 тис грн або 99,48% за досліджуваний період. При цьому, рентабельність продукції скоротилась на 0,95 процентних пункти, що зумовлено випереджаючим темпом зростання собівартості над темпом зростання чистого прибутку. В цілому, фінансовий стан ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» є задовільним та демонструє його стійке становище на ринку.

Розглянемо структуру реалізації продукції ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» за 2019-2021 рр. (рис.1.4).

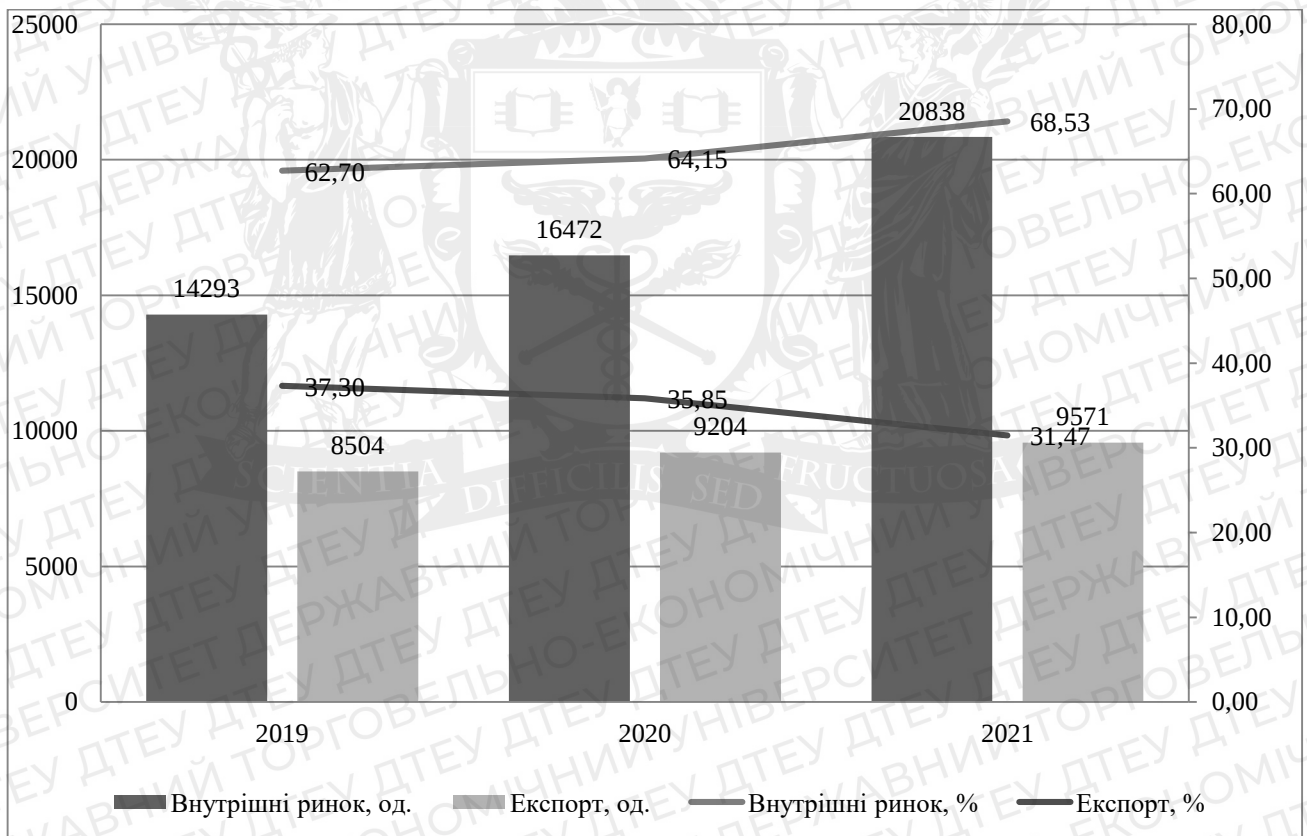

Рис.1.4. Структура реалізації продукції ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» за 2019-2021 рр.

Джерело: розроблено автором на основі [29]

З рис.1.4 бачимо, що на внутрішньому ринку реалізується більше 60% продукції ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна». Частка експорту продукції ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» скорочується з 37,3% в 2019 році до

31,47% в 2021 році, що може бути зумовлено загальною макроекономічною ситуацією в світі внаслідок пандемії COVID-19.

Карта експорту продукції ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» відображена на рис.1.5.

Рис.1.5. Карта експорту продукції ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна»

Джерело: [29]

Станом на 2022 рік ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» має досвід експорту продукції в такі країни як Німеччина, Франція, Польща, Румунія, Молдова, Латвія, Литва, Греція, Грузія, Азербайджан, Казахстан, Узбекистан ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» зацікавлене в налагодженні взаємовигідного співробітництва з іноземними партнерами.

Проаналізуємо дохід ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» від реалізації продукції на території України та від експорту за кордон, дані подано в табл.1.3.

Таблиця 1.3

Дохід ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» від реалізації продукції на території України та від експорту за кордон за 2019-2021 рр.

Показник	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення, тис грн			Відносне відхилення, %		
				2020/2019	2021/2020	2021/2019	2020/2019	2021/2020	2021/2019
Чистий дохід, тис. грн.	345669	504204	845555	158535	341351	499886	45,86	67,70	144,61
Чистий дохід, тис. дол. США	11745	17139	28731	5394	11592	16986	45,93	67,64	144,62
Реалізація в Україні, тис. дол. США	6621	8742	14421	2121	5679	7800	32,03	64,96	117,81
Реалізація за кордоном, тис. дол. США	5124	8397	14310	3273	5913	9186	63,88	70,42	179,27

Джерело: розроблено автором на основі [29]

З табл.1.3 бачимо, що доходи від реалізації продукції на внутрішньому ринку зросли на 16986 тис дол або 117,81%, а на експортному – на 9186 тис дол або 179,27%.

Структура доходів відображена на рис.1.6.

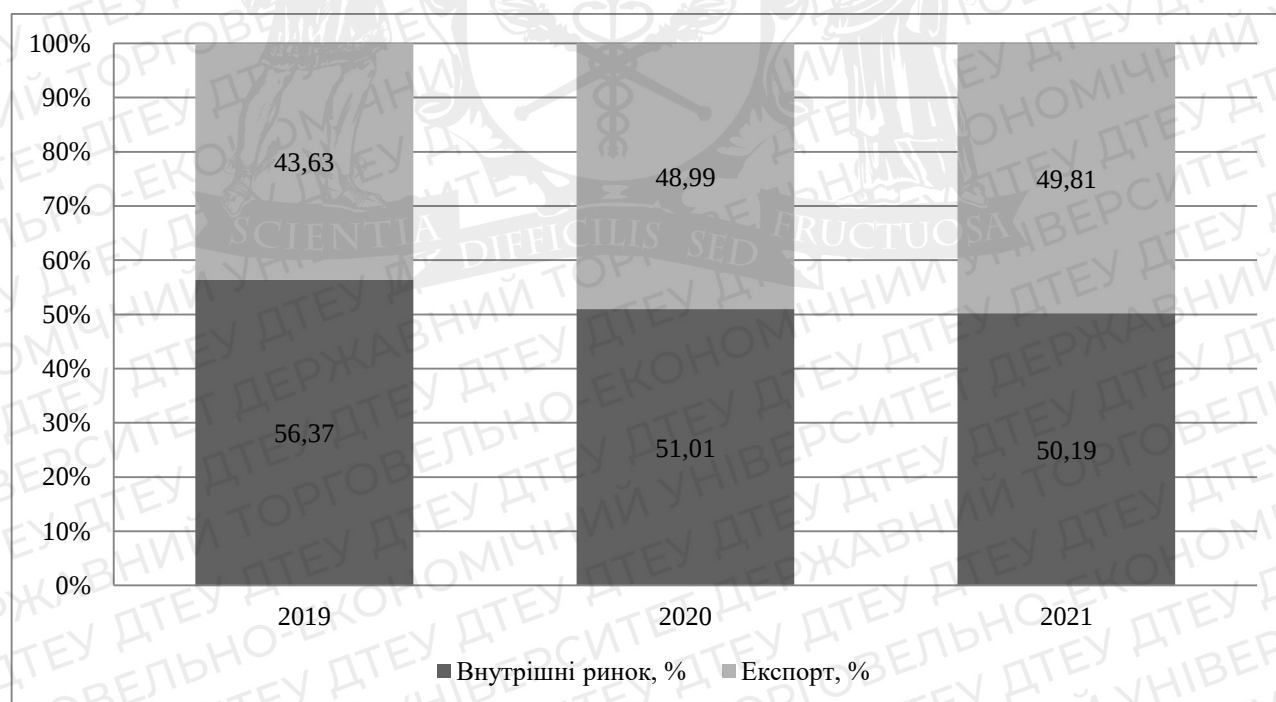

Рис.1.6. Структура доходів ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» від реалізації продукції на території України та від експорту за кордон за 2019-2021 рр.

Джерело: розроблено автором на основі [29]

З рис.1.6 бачимо, що доходи від експорту забезпечують половину загального обсягу доходів ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна», не зважаючи

на скорочення їх частки. Так, в 2021 році частка доходів від експорту становила 49,81%. Така динаміка зумовлена підвищенням експортних цін на продукцію ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна».

Таким чином, діагностика загального фінансового стану ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» та його зовнішньоекономічної діяльності дала змогу встановити, що підприємство в загальному має позитивну динаміку по більшості ключових показників і має змогу виходити на нові ринки.

Далі проаналізуємо екологічну політику ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна». Підприємство надає особливого значення поліпшенню екології та навколишнього середовища як основи сталого розвитку власного бізнесу, держави та суспільства та розглядає екологічний аспект як один із головних принципів своєї діяльності. При здійсненні своєї діяльності ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» впливає на навколишнє середовище, що визначає відповідальність за збереження навколишнього середовища, безпеку та надійність у виконанні зобов'язань, закріплених екологічною політикою.

Метою екологічної політики ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» є підвищення рівня екологічної безпеки, зростання капіталізації за рахунок забезпечення надійного та екологічно безпечного виробництва, комплексного підходу до використання природних та енергетичних ресурсів. Досягнення поставленої мети передбачається на основі розв'язання наступних завдань екологічної політики ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна»:

- зниження негативного впливу підприємства на навколишнє середовище;
- забезпечення пріоритету збереження життя та здоров'я своїх працівників у процесі трудової діяльності;
- забезпечення захищеності персоналу та суспільства від аварій та їх наслідків;
- ефективне управління ризиками в галузі охорони праці та промислової безпеки, що виникають у процесі виробничої діяльності;
- зниження обсягів викидів в атмосферу;
- раціональне використання природних ресурсів;

- скорочення утворення виробничих відходів та їхнє раціональне вторинне використання.

Реалізація екологічної політики ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» дозволяє знизити негативний вплив на довкілля; підвищити конкурентоспроможність продукції на зовнішньому і внутрішньому ринках; підвищити рівень соціальної відповідальності. Ефективність екологічної політики ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» оцінюється кількісними та питомими показниками з охорони навколишнього середовища та раціонального використання природних ресурсів. Основні витрати на реалізацію екологічної політики ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» наведені в табл.1.4.

Таблиця 1.4

Основні витрати на реалізацію екологічної політики ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» за 2019-2021 рр.

Показник	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення, тис грн			Відносне відхилення, %		
				2020/ 2019	2021/ 2020	2021/ 2019	2020/ 2019	2021/ 2020	2021/ 2019
Витрати на попередження шкідливого впливу на довкілля, тис .грн	354	378	411	24	33	57	6,78	8,73	16,10
Операційні екологічні витрати, тис .грн	312	326	317	14	-9	5	4,49	-2,76	1,60
Витрати з оплати праці працівників, зв'язаних з екологією, тис .грн	178	189	211	11	22	33	6,18	11,64	18,54
Інвестиційні екологічні витрати, тис .грн	0	515	0	515	-515	0	-	-	-
Екологічні витрати з навчання працівників, тис .грн	0	72	0	72	-72	0	-	-	-
Загальні екологічні витрати, тис .грн	844	1480	939	636	-541	95	75,36	-36,55	11,26

Джерело: розроблено автором на основі [29]

За даними табл.1.4 бачимо, що в загальному витрати на реалізацію екологічної політики ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» за досліджуваний період зросли на 95 тис грн або 11,26%. В 2020 році було реалізовано інвестиційний проект з впровадження на виробництві сонячних панелей, що зумовило зростання витрат ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна».

Структура витрат на реалізацію екологічної політики ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» наведена на рис.1.7.

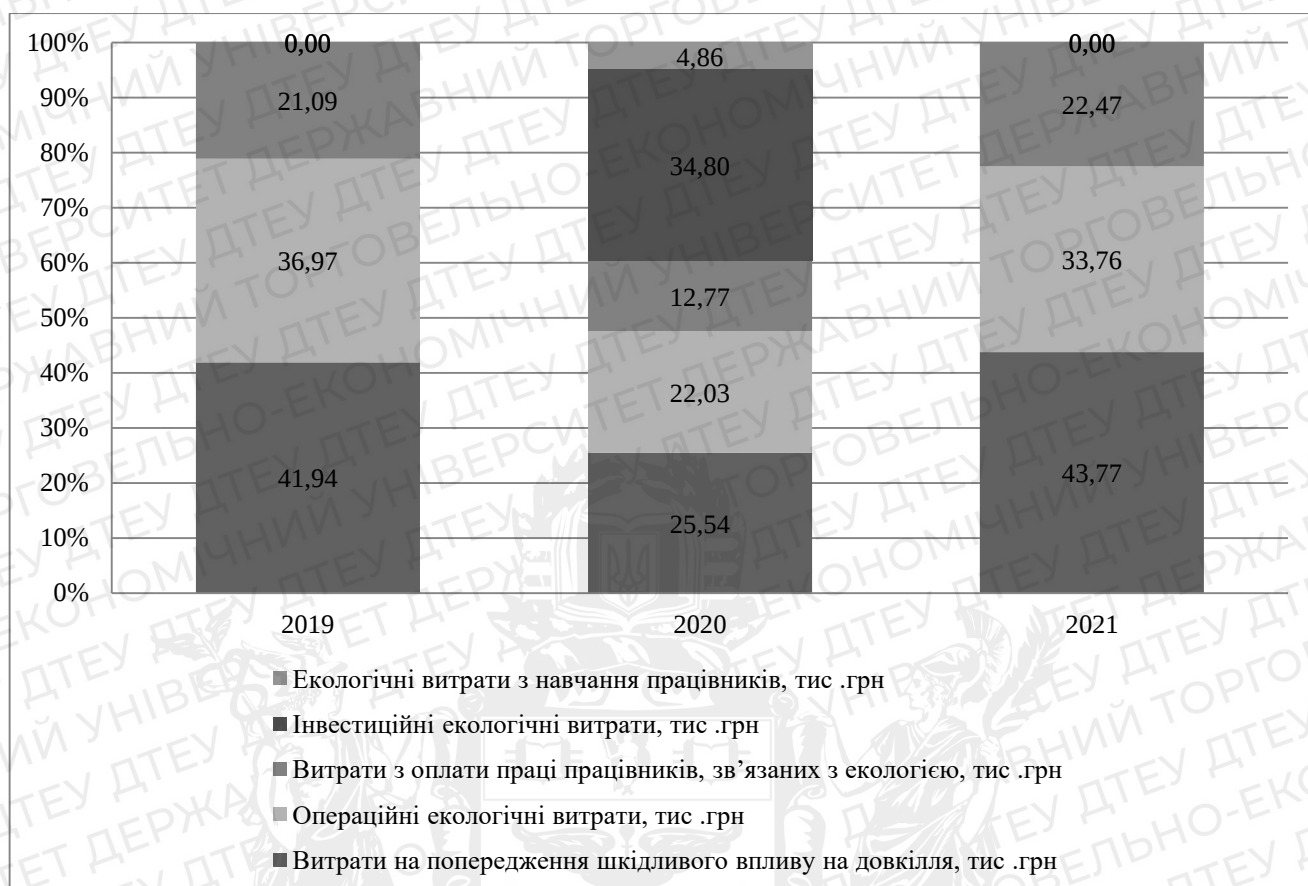

Рис.1.7. Структура витрат на реалізацію екологічної політики ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» за 2019-2021 рр.

Джерело: розроблено автором на основі [29]

В структурі витрат на реалізацію екологічної політики ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» в 2021 році переважали витрати на попередження шкідливого впливу на довкілля (43,77%), до яких відносились витрати на проведення екологічного аудиту та проведення робіт з модернізації обладнання для зменшення відходів виробництва.

Система екологічного менеджменту ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» пов'язана з системою управління нефінансовими ризиками та забезпечує своєчасне надання інформації для виявлення та аналізу екологічних ризиків, оцінки можливої шкоди, прийняття рішень щодо визначення рівня допустимості ризику та оптимізації витрат на запобігання шкоді або мінімізацію негативних наслідків для здоров'я людини, стану навколишнього середовища, корпоративної репутації та ін. Крім цього, ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» працює над удосконаленням

інформаційної системи по збору, обробці та аналізу екологічної інформації задля подальшого вдосконалення своєї екологічної політики.

Висновки до розділу 1

Підприємства є провідними ланками екологічного процесу народногосподарського розвитку. Управління екологічною безпекою на рівні підприємств закладає необхідну основу для екологізації всієї економічної системи України. Екологічна політика – це сукупність основних принципів, зобов'язань і намірів підприємства у сфері охорони навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів. Екологічна політика підприємства спрямована на забезпечення сталого стану навколишнього середовища при здійсненні підприємством певної господарської діяльності.

Дослідження за темою випускної кваліфікаційної роботи виконано на матеріалах ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна», що зареєстрована 07.12.2018 року. Діагностика загального фінансового стану ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» та його зовнішньоекономічної діяльності дала змогу встановити, що підприємство в загальному має позитивну динаміку по більшості ключових показників і має змогу виходити на нові ринки.

РОЗДІЛ 2

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ УКРАЇНА» У МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ

2.1. Оцінка сприятливості зовнішнього середовища міжнародного бізнесу ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна»

Поточна структура зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» є географічно диверсифікованою та включає такі країни як Німеччина, Франція, Польща, Румунія, Молдова, Латвія, Литва, Греція, Грузія, Азербайджан, Казахстан, Узбекистан. Наведемо структуру експорту ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» до цих країн в 2021 році (рис.2.1).

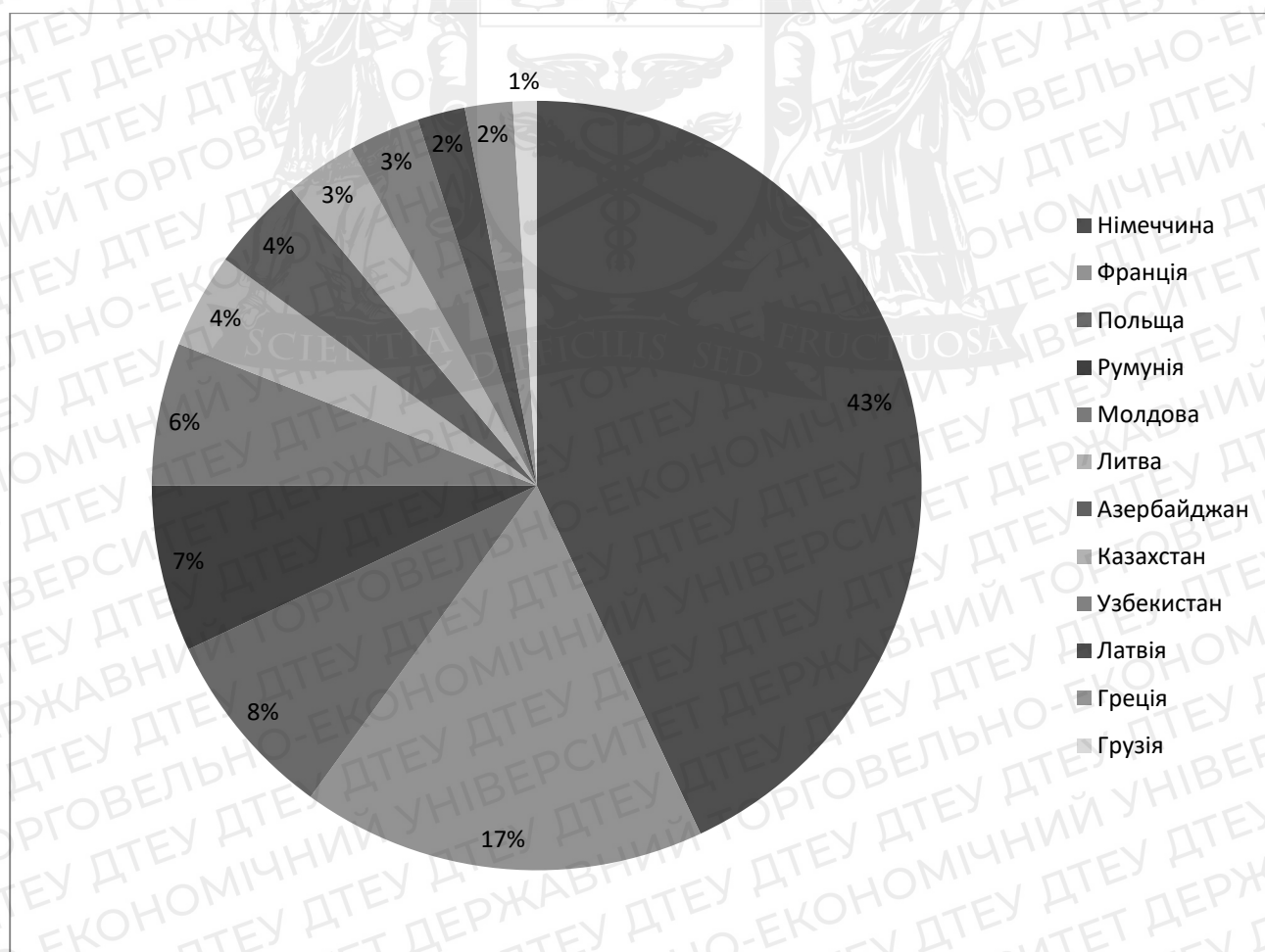

Рис.2.1. Структура експорту ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» в 2021 році

Джерело: розроблено автором на основі [29]

Для аналізу оберемо країни, з якими співпраця тільки налагоджується. Це Латвія, Греція та Грузія. Проведемо оцінювання сприятливості середовища міжнародного бізнесу обраних країн з використанням індексного методу, а саме за агрегованим показником стану бізнес-середовища. Індексний метод ґрунтується на узагальненні результатів експертно-аналітичних досліджень міжнародних економічних процесів (табл. 2.1):

Таблиця 2.1

Основні рейтингові системи, що є результатом глобальних досліджень бізнес-середовища країн

Назва індексу	Скорочена назва	Організація, яка здійснює дослідження та формує рейтинг	Посилання
Індекс глобальної конкурентоспроможності <i>The Global Competitiveness Index</i>	GCI	Всесвітній економічний форум	http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport.pdf
Індекс економічної свободи <i>Index of Economic Freedom</i>	IEF	The Heritage Foundation and The Wall Street Journal	https://www.heritage.org/index
Індекс легкості ведення бізнесу <i>Doing Business</i>	DB	Всесвітній банк	https://www.doingbusiness.org/

Агрегований показник стану бізнес-середовища країни розраховується за формулою:

$$I = \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N \frac{1}{M_i} \sum_{j=1}^{M_i} k_{ij}, \quad (2.1)$$

де I – агрегований показник стану бізнес-середовища приймаючої країни;
 S_i – оцінка i -тої складової бізнес-середовища країни ($i=1, \dots, N$);
 N – кількість складових бізнес середовища країни;
 k_{ij} – оцінка j -го індикатору i -тої складової бізнес-середовища країни ($j=1, \dots, M_i$);
 M_i – кількість індикаторів оцінювання стану i -тої складової бізнес-середовища країни.

Результати оцінювання наведені додатку А. За агрегованим показником стану бізнес-середовища для експорту продукції ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» варто обрати Грузію, а наступною за привабливістю є Греція. Однак, для розширення зовнішньо-економічної діяльності ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» пропонуємо обрати саме Грецію, адже ця країна-член ЄС, а наявність між Україною та ЄС договору поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі, що є частиною Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, відкриває ряд можливостей в торговельних стосунках.

Для підтвердження проаналізуємо динаміку міжнародного співробітництва України та Греції.

Історія відносин України з Грецією відповідає декільком століттям, хоча міждержавним українсько-грецьким відносинам трохи більше, ніж двадцять років. При набутті статусу України як незалежної держави, Греція була одною з перших країн, що визнала це. Міжнародні відносини почали формуватися на якісному новому рівні. Між країнами розвивається тісна економічна співпраця. Торгівельні зв'язки успішно відповідають інтересам України та Греції. Динаміку експорту товарів між Україною та Грецією наведено в табл.2.2.

Таблиця 2.2

Динаміка експорту товарів між Україною та Грецією за 2012-2021 рр.

Рік	Експорт товарів, млн дол США	Абсолютний приріст, млн дол США		Відносний приріст, %	
		ланцюговий	базисний	ланцюговий	базисний
2012	209,17	-	-	-	-
2013	227,89	18,72	18,72	8,95	8,95
2014	201,24	-26,65	-7,93	-11,69	-3,79
2015	153,78	-47,46	-55,39	-23,58	-26,48
2016	159,12	5,34	-50,05	3,47	-23,93
2017	196,82	37,70	-12,35	23,69	-5,90
2018	279,90	83,08	70,73	42,21	33,81
2019	274,21	-5,69	65,04	-2,03	31,09
2020	178,81	-95,40	-30,36	-34,79	-14,51
2021	212,79	33,98	3,62	19,00	1,73

Джерело: розроблено автором на основі [34]

З табл.2.2 бачимо, що за досліджуваний період обсяг експорту товарів між Україною та Грецією зріс на 3,62 млн дол США, або ж на 1,73%. Найсуттєвіше

зростання спостерігаємо в 2018 році (на 83,08 млн дол США бо 42,21%). Така динаміка свідчить про розширення двосторонньої співпраці між Україною та Грецією. Зона вільної торгівлі між Україною та ЄС могла б стати фактором підвищення експортного потенціалу українських виробників в Греції.

Структура експорту товарів між Україною та Грецією наведено на рис.2.2.

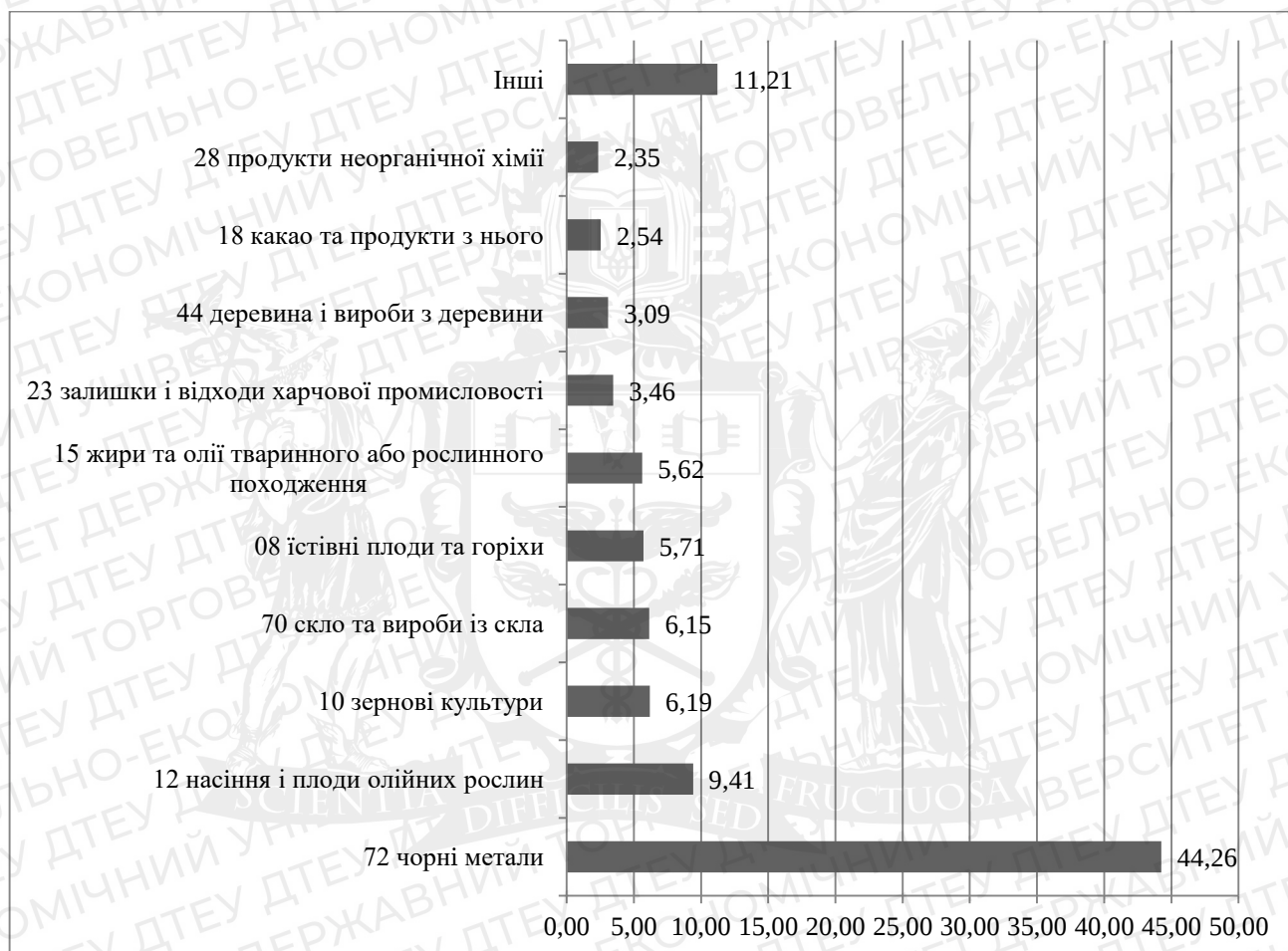

Рис.2.2. Структура експорту товарів між Україною та Грецією в 2021 році

Джерело: розроблено автором на основі [34]

З рис.2.2 бачимо, що найбільшу частку в українському експорті товарами в 2021 році займають чорну метали (44,26%), а наступною за величиною – насіння і плоди олійних рослин (9,41%). Якщо розглянути структуру українського експорту товарів з Грецією, то слід відзначити традиційність таких товарів для зовнішньоекономічного сектора України.

Розрахуємо сальдо зовнішньої торгівлі та зовнішньоторговельний оборот товарів між Україною та Грецією (табл.2.3).

Таблиця 2.3

Сальдо зовнішньої торгівлі та зовнішньоторговельний оборот товарів між Україною та Грецією за 2012-2021 рр.

Рік	Експорт товарів, млн дол США	Імпорт товарів, млн дол США	Сальдо товарів, млн дол США	ЗТО товарів, млн дол США
2012	209,17	191,97	17,20	401,14
2013	227,89	277,51	-49,62	505,40
2014	201,24	308,47	-107,23	509,71
2015	153,78	238,56	-84,78	392,34
2016	159,12	233,56	-74,44	392,68
2017	196,82	244,28	-47,46	441,10
2018	279,90	270,46	9,44	550,36
2019	274,21	311,64	-37,43	585,85
2020	178,81	317,01	-138,20	495,82
2021	212,79	495,59	-282,80	708,38

Джерело: розроблено автором на основі [34]

З табл.2.3 бачимо, що сальдо товарів між Україною та Грецією є від'ємним майже за всі досліджувані роки. Так, в 2021 році сальдо зовнішньої торгівлі становило -282,8 млн дол США, а зовнішньоторговельний оборот – 708,38 млн дол.США. Відобразимо дану динаміку графічно (рис.2.3).

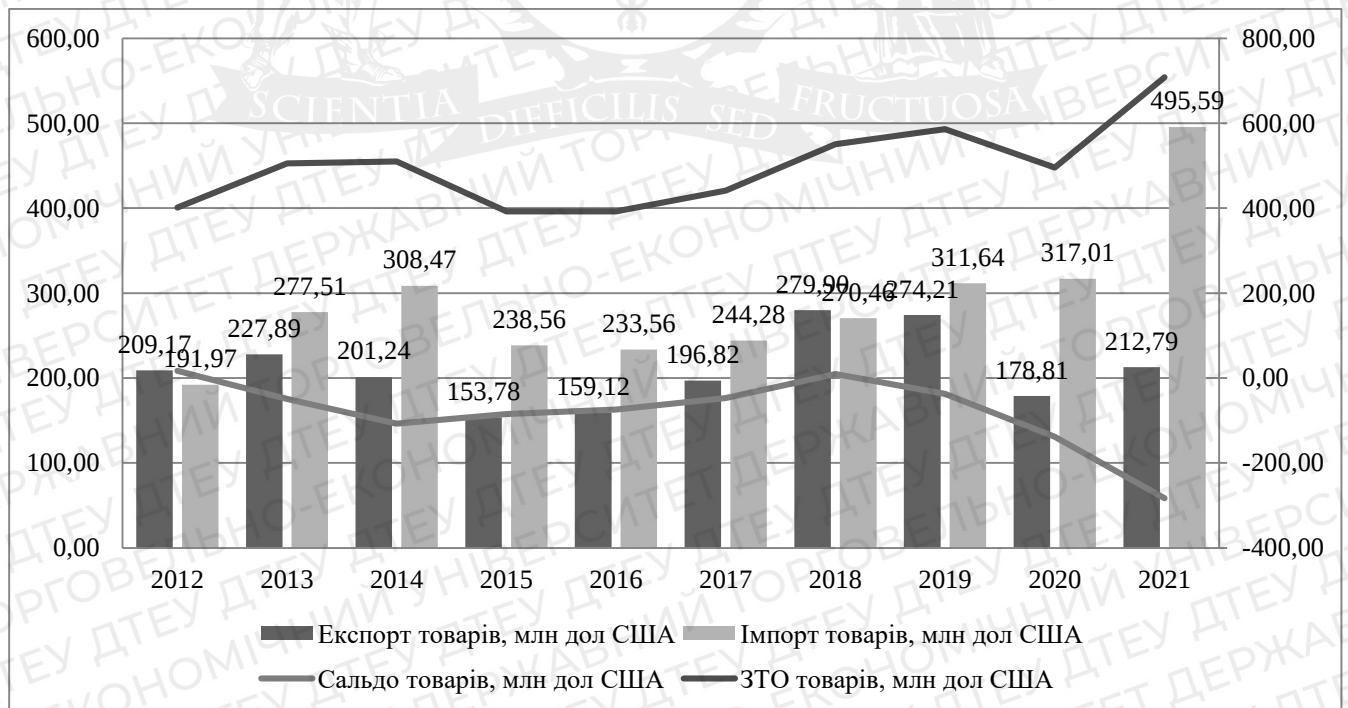

Рис.2.3. Сальдо зовнішньої торгівлі та зовнішньоторговельний оборот товарів між Україною та Грецією за 2012-2021 рр.

Джерело: розроблено автором на основі [34]

Особливістю українсько-грецької торгівлі є значна частка торгівлі послугами, яка складає 20% від загального товарообігу. Зовнішньоекономічні послуги є товаром, що не проходить митного контролю і на який не оформляється вантажна митна декларація. Динаміка експорту послуг між Україною та Грецією наведено в табл.2.4.

Таблиця 2.4

Динаміка експорту послуг між Україною та Грецією за 2012-2021 рр.

Рік	Експорт послуг, млн дол США	Абсолютний приріст, млн дол США		Відносний приріст, %	
		ланцюговий	базисний	ланцюговий	базисний
2012	71,28	-	-	-	-
2013	61,21	-10,07	-10,07	-14,13	-14,13
2014	57,20	-4,01	-14,08	-6,55	-19,75
2015	30,31	-26,89	-40,97	-47,01	-57,48
2016	27,55	-2,76	-43,73	-9,11	-61,35
2017	25,35	-2,20	-45,93	-7,99	-64,44
2018	23,07	-2,28	-48,21	-8,99	-67,63
2019	24,81	1,74	-46,47	7,54	-65,19
2020	12,23	-12,58	-59,05	-50,71	-82,84
2021	35,96	23,73	-35,32	194,03	-49,55

Джерело: розроблено автором на основі [34]

З табл.2.4 бачимо, що в загальному імпорт послуг між Україною та Грецією за досліджуваний період скоротився на 35,32 млн дол США або 49,55%. Скорочення експорту послуг грецьким споживачам наданих Україною у 2014 році пов'язано з тим, що значна їх кількість припадала на анексований Крим – це стосується обслуговування грецьких суден та екіпажів. Веденню співпраці також в значній мірі заважають наслідки фінансової кризи, спад активності в Єврозоні, недостатня розвиненість складової підтримки експорту адміністративної системи України, проблеми з ліквідністю фінансових інституцій Греції тощо.

Структуру експорту послуг між Україною та Грецією наведено на рис.2.4.

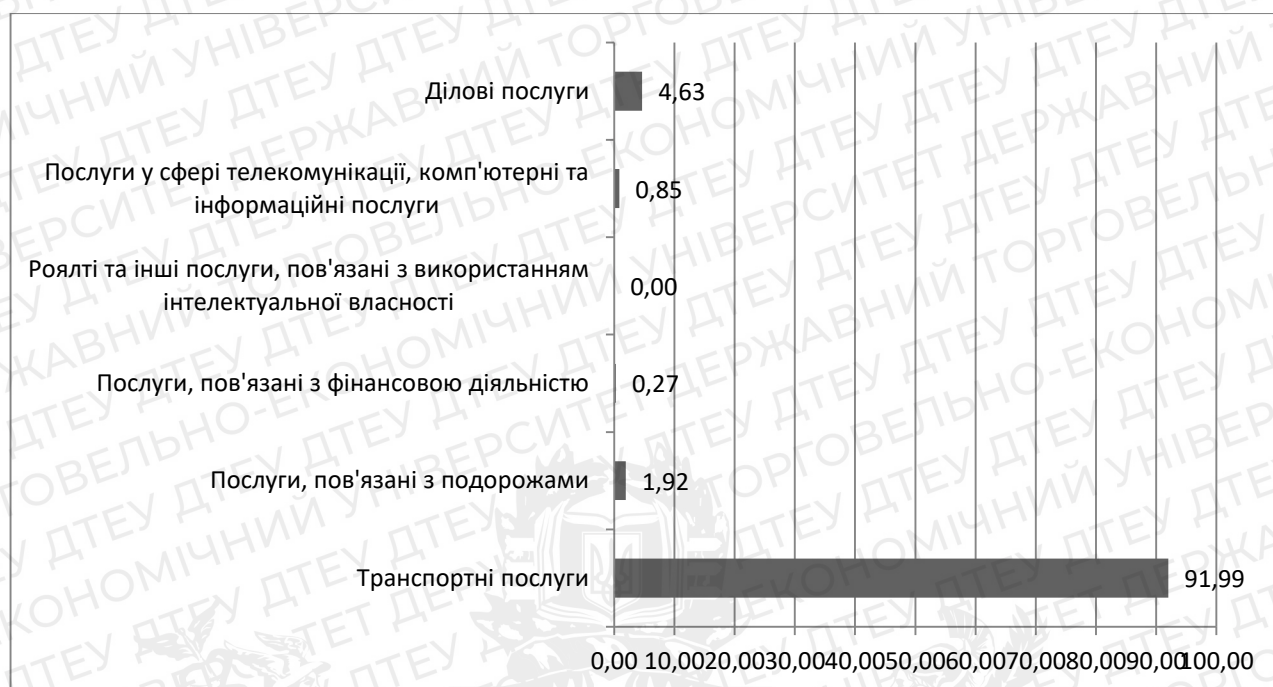

Рис.2.4. Структура експорту послуг між Україною та Грецією в 2021 році

Джерело: розроблено автором на основі [34]

З рис.2.4 бачимо, що лівову частку в експорті вітчизняних послуг до Грецію в 2021 році становили транспортні послуги (91,99%). Це свідчить про те, що Україна є транзитною для Греції.

Інвестиційне співробітництво займає суттєве місце в економічних відносинах між Україною та Грецькою Республікою. Прямі інвестиції між Україною та Грецією наведені в табл.2.5.

Таблиця 2.5

Прямі інвестиції між Україною та Грецією за 2012-2021 рр.

Рік	Прямі інвестиції в Україну, млн дол США	Абсолютний приріст, млн дол США		Відносний приріст, %	
		ланцюговий	базисний	ланцюговий	базисний
2012	396,70	-	-	-	-
2013	394,90	-1,80	-1,80	-0,45	-0,45
2014	268,30	-126,60	-128,40	-32,06	-32,37
2015	54,30	-214,00	-342,40	-79,76	-86,31
2016	41,80	-12,50	-354,90	-23,02	-89,46
2017	44,30	2,50	-352,40	5,98	-88,83
2018	43,00	-1,30	-353,70	-2,93	-89,16
2019	46,60	3,60	-350,10	8,37	-88,25
2020	9,70	-36,90	-387,00	-79,18	-97,55
2021	2,90	-6,80	-393,80	-70,10	-99,27

Джерело: розроблено автором на основі [34]

Відобразимо дану динаміку графічно (рис.2.5).

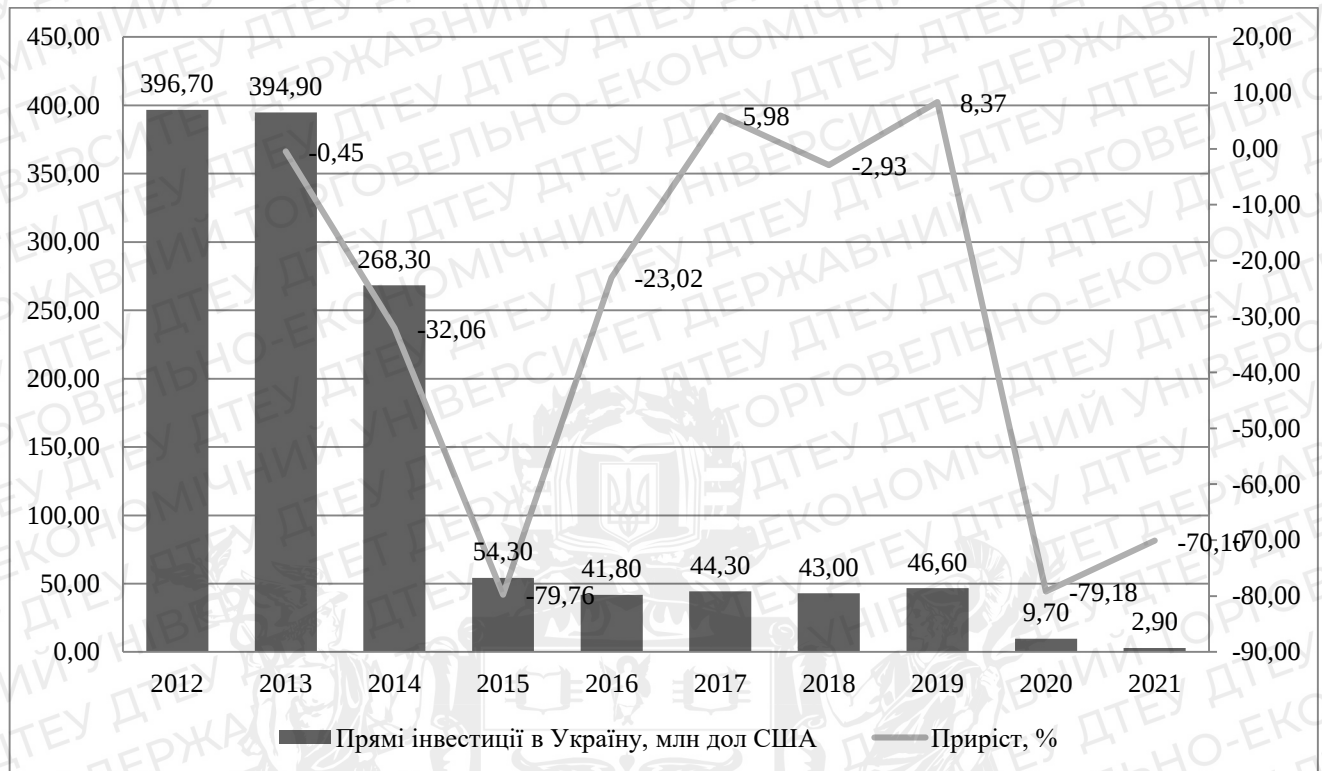

Рис.2.5. Прямі інвестиції між Україною та Грецією за 2012-2021 рр. [4]

Джерело: розроблено автором на основі [34]

З табл.2.5 та рис.2.5 бачимо, що прямі іноземні інвестиції в Україну з Греції мали тенденцію до скорочення та в загальному скоротились на 393,8 млн дол США або 99,27%. Інвестиції відбувалися, головним чином, у сферах переробної промисловості, виготовлення виробів з деревини, виробництва паперу та поліграфічної діяльності, будівництва, оптової та роздрібною торгівлі, ремонту автотранспортних засобів, транспорту, поштової та кур'єрської діяльності, операцій з нерухомим майном, фінансової і страхової діяльності. Наразі на українському фінансово-банкнському ринку функціонують наступні грецькі банківські установи: «Піреус Банк», «EFG Євробанк Ергасіас».

Внутрішніми чинниками гальмування прямих іноземних інвестицій в Україну з Греції є: відсутність довіри до банківської системи та уряду; високий рівень корупції; монополізація окремих галузей; слабкість зовнішньоторгової політики; непродуктивний відтік капіталу; недостатній рівень захисту прямих

іноземних інвестицій; опір вітчизняних власників капіталу. При цьому, прямих іноземних інвестицій з України в Грецію не надходило.

Таким чином, проаналізувавши міжнародні відносини між Україною та Грецією можна зробити висновки, що торгівельні відносини добре розвиваються і загалом є вигідними для обох країн. Греція залишається одним з найважливіших зовнішньоекономічних партнерів України в регіоні Південних Балкан та Східного Середземномор'я. Існує потенціал для подальшого поглиблення взаємовигідних відносин, про що свідчать дані щодо обсягів товарообігу між двома країнами протягом останніх років – збільшення більш ніж у 5 разів.

2.2. Пріоритети розвитку екологічної політики ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» на зовнішніх ринках

Актуалізація екологічного порядку денного на глобальному рівні сучасної світової спільноти супроводжується активним обговоренням шляхів вирішення проблем клімату та низьковуглецевої економіки на міжнародних форумах, учасниками яких є багато держав світу. Загострення екологічних проблем глобального характеру породжується на регіональному рівні, що визначає національну та територіальну складову їхнього формування як найважливіший із пріоритетів політик держав та їх територій. Україна, як держава, що є членом багатьох міжнародних спільнот, спільні рішення яких виробляють орієнтири та цільові установки сталого світового розвитку сумлінно слідують наміченим орієнтирам.

Для виділення пріоритетів розвитку екологічної політики ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» на зовнішніх ринках визначимо показник екологічної ефективності – це конкретна форма подання інформації про екологічну ефективність діяльності підприємства. Екологічна ефективність ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» показує, наскільки ефективно, використовуються

екологічні ресурси об'єктом у виробничому процесі, одночасно показуючи, скільки чистого прибутку припадає на 1 грн екологічних витрат (рис.2.6).

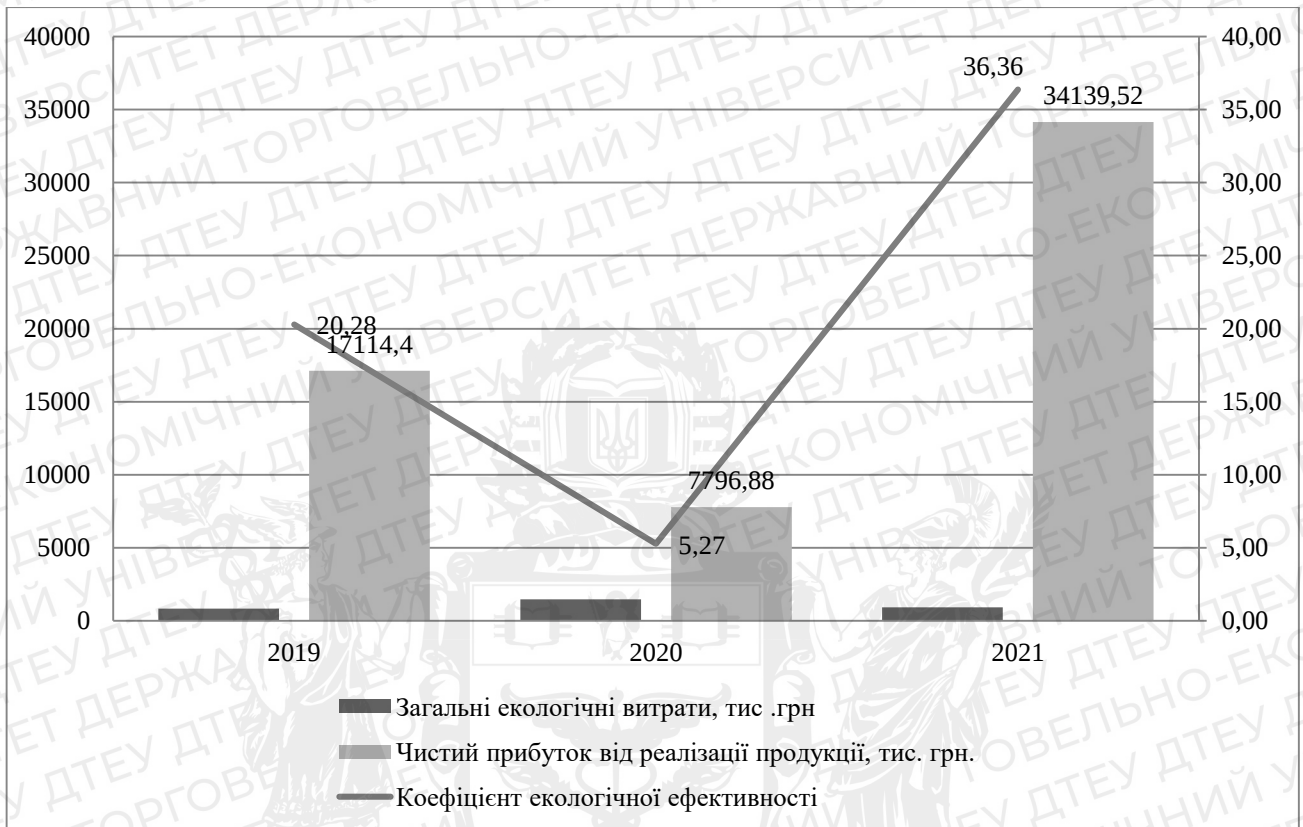

Рис.2.6. Коефіцієнт екологічної ефективності ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» за 2019-2021 рр.

Джерело: розроблено автором на основі [29]

Ми бачимо, що у 2020 році прибуток зменшується порівняно з 2019 роком, а екологічні витрати збільшилися, відтак показник екологічної ефективності скоротився з 20,28 в 2019 році до 5,27 в 2020 році. У 2021 році прибуток зростає, а екологічні витрати зменшуються, а показник екологічної ефективності збільшується до 36,36. Таким чином, на 1 грн екологічних витрат ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» припадає 36,36 грн чистого прибутку.

Пріоритетними напрямками розвитку екологічної політики ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» на зовнішньому ринку вважаємо:

- приведення екологічної політики до стандартів ЄС; її гармонізація;
- зниження негативного впливу підприємства на навколишнє середовище як в країні виробництва, так і під час транспортування на зовнішній ринок;

- забезпечення пріоритету збереження життя та здоров'я своїх працівників у процесі трудової діяльності та транспортування продукції на зовнішній ринок;
- ефективне управління ризиками в галузі охорони праці та промислової безпеки, що виникають у процесі виробничої діяльності;
- зниження обсягів викидів в атмосферу під час виробництва продукції та її експорту до кінцевого споживача;
- раціональне використання природних ресурсів; скорочення утворення виробничих відходів та їхнє раціональне вторинне використання;
- висвітлення даних про екологічну політику підприємства та його вплив на навколишнє середовище в екологічних звітах українською та англійською мовою.

Державна політика України на шляху до євроінтеграції на сучасному етапі відкриває можливості для подальшого розвитку діяльності ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» на європейському ринку та висуває ряд вимог до вдосконалення екологічної політики підприємства у відповідності до стандартів ЄС. Враховуючи пропозиції з розширення діяльності ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» на європейському ринку, а саме в Греції, то варто зазначити, що транспорт становить понад 30% кінцевого споживання енергії в Європі. Реалізація потенціалу енергоефективності зосереджена на посиленні стандартів викидів CO₂ для легкових автомобілів і мікроавтобусів, а також на заходах щодо підвищення ефективності використання палива та зменшення викидів CO₂ для великовантажних транспортних засобів і автобусів. Електрифікація транспорту має важливе значення для припинення залежності від нафти та декарбонізації транспорту, особливо для автомобільного (на короткі та середні відстані). ЄС також встановив ціль у розмірі щонайменше 27% для частки відновлюваної енергії, що споживатиметься в ЄС у 2030 році.

Саме тому, в якості основної рекомендації розвитку екологічної політики ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» на зовнішніх ринках пропонуємо перехід експортного пересування з старих автомобілів на вантажні електроавтомобілі – Volvo FL Electric – двомостовий вантажний автомобіль з повною вагою автомобіля

до 16 тонн та відмінними умовами роботи для водія. Volvo Trucks може поставити готові автомобілі для міських перевезень, наприклад доставки товарів. Доступні дві різні колісні бази та ємність батареї, що забезпечує запас ходу до 300 км. Перехід ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» на вантажні електромобілі – це інвестиція у майбутнє. Окрім цього, перехід до вантажних електромобілів є актуальним для вантажоперевезень по території країн Європейського Союзу. Нульові викиди вихлопних газів та низький рівень шуму дозволяє забирати вантажі та доставляти їх туди, куди не потрапити звичайним вантажівкам. Нижчий рівень шуму може створити можливості для виконання широкого спектру транспортних завдань у години, коли дороги мало завантажені. Це оптимізує використання простору залежно від часу доби у перевантажених містах. Крім цього, електродвигун забезпечує дуже плавну та безперебійну подачу потужності. Це ідеально підходить для зупинки та руху з місця - двох речей, які доводиться частенько робити на автомобілі в місті.

Таким чином, дана пропозиція вплине не лише на екологічну політику ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна», а й на соціальну, адже забезпечить кращі умови праці для водіїв.

Однак, цей важливий захід нами розглядається як одиничний, який не може дати комплексного ефекту реалізації масштабної екологічної політики ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна». Тому, бачимо також необхідним розробку екологічного паспорту для ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна». До екологічного паспорта включаються загальні відомості про підприємство, про обсяг промислового виробництва та про технологічний регламент, тобто про витрати сировини та допоміжних матеріалів за видами продукції, та про характер готової продукції. Такі дані дозволяють об'єктивно оцінити вміст викидів підприємства та запропоновану кількість відходів. Інформація про викиди та скиди, про відходи, що утворюються на підприємстві, а також характеристика полігонів та накопичувачів відходів дається у вигляді додатку до екологічного паспорту. Екологічний паспорт містить відомості про використання земельних ресурсів, дані балансу водоспоживання та водовідведення, розрахунок платежів за забруднення

довкілля; дані про отримані дозволи на утримання забруднень у викидах та скиданнях. Дослідження практик запровадження нових стандартів роботи підприємств на основі екологічного паспорта дає підстави стверджувати, що це дозволяє їм вийти на новий рівень, у тому числі:

- надає можливість участі у державних та муніципальних програмах підтримки екологічно чистих виробництв;
- оптимізує та скорочує внутрішні витрати на оплату викидів, забруднення ґрунту та водних джерел;
- забезпечує дотримання вимог енергоефективності;
- допоможе привести екологічну політику підприємства у відповідність до вимог ЄС та розширити свою діяльність на європейському ринку.

Звичайно, процес впровадження у виробничо-технологічні процеси ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» нових цільових установок, стандартів та практик екологічної політики вимагає не лише системного погляду на завдання та комплексного підходу до їх вирішення, а й усвідомлення ролі підприємства у забезпеченні сталого розвитку території. У сучасних умовах необхідності відповідати світовим і державним трендам орієнтації, що формуються, на параметри сталого розвитку економіки і суспільства забезпечення екологічності всіх бізнес-процесів підприємства виступає головним завданням його розвитку.

Висновки до розділу 2

Для розширення зовнішньо-економічної діяльності ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» пропонуємо обрати саме Грецію, адже ця країна-член ЄС, а наявність між Україною та ЄС договору поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі, що є частиною Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, відкриває ряд можливостей в торговельних стосунках. Проаналізувавши міжнародні відносини між Україною та Грецією можна зробити висновки, що торговельні відносини добре розвиваються і загалом є вигідними для

обох країн. Греція залишається одним з найважливіших зовнішньоекономічних партнерів України в регіоні Південних Балкан та Східного Середземномор'я.

Пріоритетними напрямками розвитку екологічної політики ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» на зовнішньому ринку вважаємо: приведення екологічної політики до стандартів ЄС; її гармонізація; зниження негативного впливу підприємства на навколишнє середовище як в країні виробництва, так і під час транспортування на зовнішній ринок; забезпечення пріоритету збереження життя та здоров'я своїх працівників у процесі трудової діяльності та транспортування продукції на зовнішній ринок; ефективне управління ризиками в галузі охорони праці та промислової безпеки, що виникають у процесі виробничої діяльності; зниження обсягів викидів в атмосферу під час виробництва продукції та її експорту до кінцевого споживача; раціональне використання природних ресурсів; скорочення утворення виробничих відходів та їхнє раціональне вторинне використання; висвітлення даних про екологічну політику підприємства та його вплив на навколишнє середовище в екологічних звітах українською та англійською мовою. Для розвитку екологічної політики ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» на зовнішніх ринках пропонуємо: перехід експортного пересування з старих автомобілів на вантажні електроавтомобілі – Volvo FL Electric. Бачимо також необхідним розробку екологічного паспорту для ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна», що допоможе привести екологічну політику підприємства у відповідність до вимог ЄС та розширити свою діяльність на європейському ринку.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Проведене дослідження екологічної політики підприємства-суб'єкта міжнародного бізнесу задля виділення пріоритетів її розвитку дозволило зробити наступні висновки:

1. Дослідження сутності та ключових характеристик екологічної політики підприємства-суб'єкта міжнародного бізнесу показало, що екологічна політика – це сукупність основних принципів, зобов'язань і намірів підприємства у сфері охорони навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів. Екологічна політика підприємства спрямована на забезпечення сталого стану навколишнього середовища при здійсненні підприємством певної господарської діяльності. Управління екологічною безпекою на рівні підприємств закладає необхідну основу для екологізації всієї економічної системи України.

2. Аналіз міжнародної діяльності ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» показав, що підприємство в загальному має позитивну динаміку по більшості ключових показників і має змогу виходити на нові ринки. Станом на 2022 рік ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» має досвід експорту продукції в такі країни як Німеччина, Франція, Польща, Румунія, Молдова, Латвія, Литва, Греція, Грузія, Азербайджан, Казахстан, Узбекистан. ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» зацікавлене в налагодженні взаємовигідного співробітництва з іноземними партнерами. Доходи від експорту забезпечують половину загального обсягу доходів ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна», не зважаючи на скорочення їх частки. Так, в 2021 році частка доходів від експорту становила 49,81%. Така динаміка зумовлена підвищенням експортних цін на продукцію ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна».

3. Аналіз екологічної політики ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» показує, що підприємство надає особливого значення поліпшенню екології та навколишнього середовища як основи сталого розвитку власного бізнесу, держави та суспільства та розглядає екологічний аспект як один із головних принципів своєї

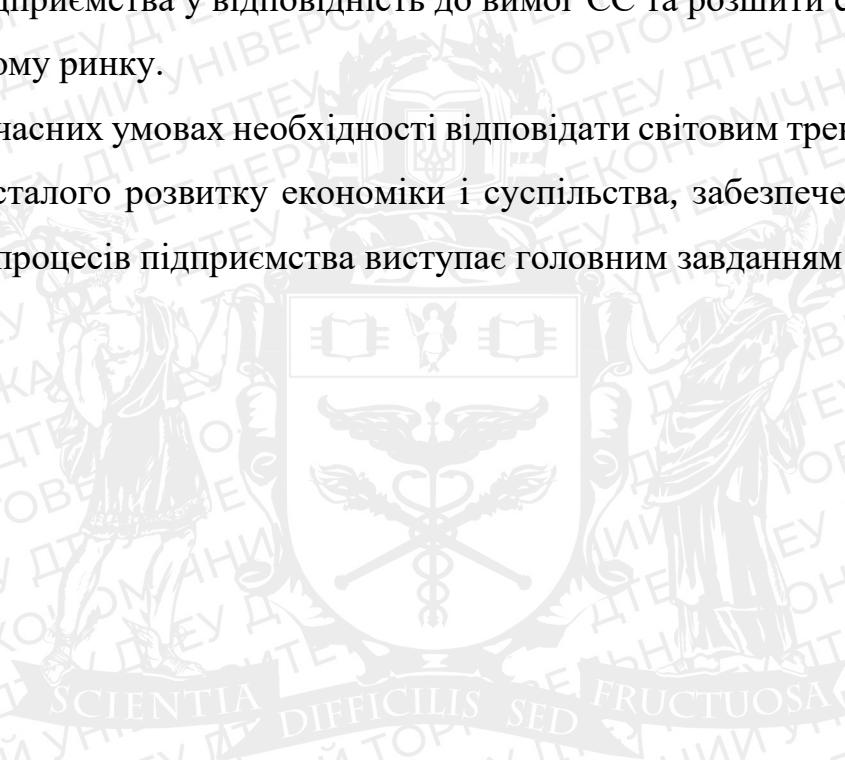
діяльності. В загальному витрати на реалізацію екологічної політики ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» за досліджуваний період зросли на 95 тис грн або 11,26%. В 2020 році було реалізовано інвестиційний проект з впровадженні на виробництві сонячних панелей, що зумовило зростання витрат ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна». При здійсненні своєї діяльності ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» впливає на навколишнє середовище, що визначає відповідальність за збереження навколишнього середовища, безпеку та надійність у виконанні зобов'язань, закріплених екологічною політикою.

4. Оцінка сприятливості зовнішнього середовища міжнародного бізнесу ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» показала, що за агрегованим показником стану бізнес-середовища для експорту продукції ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» варто обрати саме Грецію. Проаналізувавши міжнародні відносини між Україною та Грецією можна зробити висновки, що торговельні відносини добре розвиваються і загалом є вигідними для обох країн. Греція залишається одним з найважливіших зовнішньоекономічних партнерів України в регіоні Південних Балкан та Східного Середземномор'я.

5. Пріоритетними напрямками розвитку екологічної політики ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна» на зовнішньому ринку вважаємо: приведення екологічної політики до стандартів ЄС; її гармонізація; зниження негативного впливу підприємства на навколишнє середовище як в країні виробництва, так і під час транспортування на зовнішній ринок; забезпечення пріоритету збереження життя та здоров'я своїх працівників у процесі трудової діяльності та транспортування продукції на зовнішній ринок; ефективне управління ризиками в галузі охорони праці та промислової безпеки, що виникають у процесі виробничої діяльності; зниження обсягів викидів в атмосферу під час виробництва продукції та її експорту до кінцевого споживача; раціональне використання природних ресурсів; скорочення утворення виробничих відходів та їхнє раціональне вторинне використання; висвітлення даних про екологічну політику підприємства та його вплив на навколишнє середовище в екологічних звітах українською та англійською мовою. Для розвитку екологічної політики ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ

Україна» на зовнішніх ринках пропонуємо: перехід експортного пересування з старих автомобілів на вантажні електроавтомобілі – Volvo FL Electric. Цей важливий захід нами розглядається як одиничний, який не може дати комплексного ефекту реалізації масштабної екологічної політики ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна». Тому, бачимо також необхідним розробку екологічного паспорту для ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна», що допоможе привести екологічну політику підприємства у відповідність до вимог ЄС та розширити свою діяльність на європейському ринку.

У сучасних умовах необхідності відповідати світовим трендам орієнтації на параметри сталого розвитку економіки і суспільства, забезпечення екологічності всіх бізнес-процесів підприємства виступає головним завданням його розвитку.

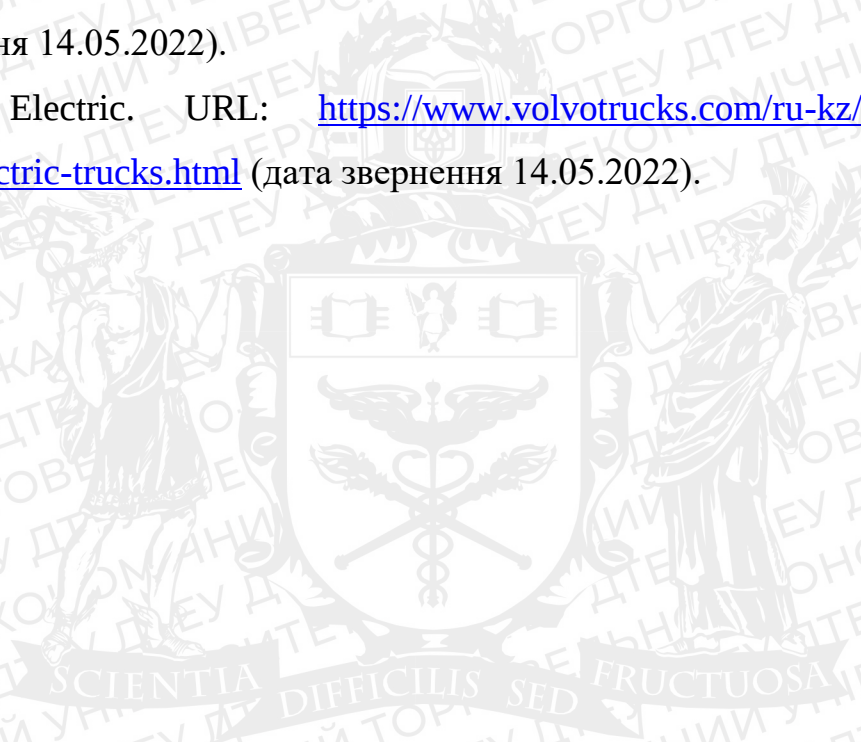
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бендина О. В. Обґрунтування стратегії технічного розвитку підприємства в рамках екологічної політики. Вісник Національного технічного університету "ХПІ". 2015. № 60. С. 65-68.
2. Бець М. Т. Особливості реалізації конкурентної політики еколого-інноваційними підприємствами у регіоні. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". 2013. № 778. С. 218-226.
3. Белова О. І. Особливості кліматичного та екологічного менеджменту та маркетингу як основа сталого стратегічного розвитку сучасного підприємства. Вчені записки університету "КРОК". 2021. Вип. 3. С. 109-115.
4. Білявська Ю. В. Формування та імплементація екологічної політики на підприємстві. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. 2015. Вип. 10(1). С. 73-77.
5. Бобкова А. Г. Щодо відповідальності за порушення при здійсненні екологічного підприємництва. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2017. Вип. 46(1). С. 88-91.
6. Бобкова А. Учасники відносин у сфері екологічного підприємництва. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 9. С. 56-61.
7. Бохан А. В. Бізнес та міжнародна політика екологічної безпеки. Економічний простір. 2014. № 82. С. 14-23.
8. Винярьська М. Г. Формування міжнародної еколого-економічної політики щодо зміни клімату. Науковий вісник НЛТУ України. 2017. Вип. 27(7). С. 41-45.
9. Вовк М. С. Вибір інструментів екологічної політики для підвищення міжнародної конкурентоспроможності країн. Наука й економіка. 2013. Вип. 4(2). С. 272-276.
10. Гусарова Л. В. Екологічний компонент економічної безпеки як чинник сталого розвитку підприємств будівництва. Науковий погляд: економіка та управління. 2020. № 2. С. 121-124.

11. Драган О. І. Практичні аспекти удосконалення екологічного менеджменту на підприємствах. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2020. Вип. 2. С. 195-201.
12. Живко З. Б. Державне регулювання заощадження інноваційного потенціалу підприємств та екологізації виробництва: формування управлінських стратегій та оцінювання конкурентної поведінки. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 19. С. 10-15.
13. Живко З. Б. Роль підприємств у зміцненні прісноводної та екологічної безпеки. Вчені записки університету "КРОК". 2021. Вип. 4. С. 164-172.
14. Костирко Л. Фінансове забезпечення сталого розвитку підприємств в умовах економіко-екологічних імператив. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2021. №4. С.87-98.
15. Краковська А. Є. Принципи державної політики у сфері екологічного підприємництва. Журнал східноєвропейського права. 2017. № 45. С. 60-66.
16. Латишева О. В. Проблеми оцінювання соціальних та еколого-орієнтованих бізнес-процесів на підприємстві. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2020. Вип. 30. С. 110-114.
17. Левківський Є. В. Екологічна складова експортної політики підприємств агробізнесу в умовах угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Наукові горизонти. 2019. № 11. С. 23–31.
18. Ніколюк О. В. Система забезпечення екологічної безпеки промислових підприємств в умовах сталого розвитку економіки. Економіка харчової промисловості. 2021. Т. 13, Вип. 3. С. 70-75.
19. Одрехівський М. В. Маркетингово-логістично-орієнтоване управління екологічними інноваційними підприємствами. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". 2021. Т. 5, № 1. С. 170-186.
20. Прокопенко О. В. Концептуальні засади формування мотиваційної складової міжнародної екологічної політики. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2015. № 4. С. 245-259.

21. Рекова Н. Ю. Еколого-економічний аналіз як елемент системи управління операційною діяльністю підприємства. Ефективна економіка. 2021. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2021_1_24 (дата звернення 05.05.2022).
22. Ремешевська І. В. Розробка та реалізація екологічної політики як складової інтегрованої системи менеджменту промислового підприємства. Збірник наукових праць Національного університету кораблебудування. 2015. № 6. С. 102-108.
23. Рібейро Рамос О. О. Обліково-інформаційний аспект оцінювання фінансово-економічної ефективності екологічного менеджменту аграрних підприємств. Управління економікою: теорія та практика. 2020. 2020. С. 204-215.
24. Руденко О. В. Екологічна та облікова політики в управлінні промисловим підприємством. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2019_6_26 (дата звернення 05.05.2022).
25. Рудь Н. Т. Екологічний маркетинг підприємства: інфраструктура, політика, маркування. Економічні науки. 2018. Вип. 15. С. 225-236.
26. Сохнич А. Удосконалення ринкового механізму екологізації виробництва підприємств. Вісник Львівського національного аграрного університету. 2015. № 22(2). С. 14-18.
27. Тимошенко Л. В. Когнітивне моделювання в управлінні підприємницькою структурою як еколого-економічною системою. Економічний вісник Дніпровської політехніки. 2020. № 4. С. 89-100.
28. Ткаченко А. М. Екологічна стратегія розвитку будівельного підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. 2021. № 3. С. 298-303.
29. ТОВ «КРАФТ ДЕКЕНСІСТЕМ Україна». URL: <https://kraftds.com/uk/> (дата звернення 05.05.2022).
30. Фостолович В. А. Екологічна політика в системі тактичного планування підприємства. Інноваційна економіка. 2013. № 2. С. 153-155.
31. Чайкіна А. О. Впровадження екологічного менеджменту на підприємствах машинобудівної галузі. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2019. Вип. 24(3). С. 113-118.

- 32.Юрків Н. М. Методика розрахунку рівня екологічної безпеки експортної діяльності лісогосподарських підприємств. Науковий вісник НЛТУ України. 2021. Т. 31, № 1. С. 62-67.
- 33.Яснолоб І. О. Особливості та принципи формування ефективної системи екологічного підприємства. Інфраструктура ринку. 2020. Вип. 46. С. 61-66.
- 34.Географічна структура зовнішньої торгівлі України товарами. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/zd/ztt/arh_ztt2022.html (дата звернення 14.05.2022).
- 35.Volvo Electric. URL: <https://www.volvotrucks.com/ru-kz/trucks/alternative-fuels/electric-trucks.html> (дата звернення 14.05.2022).

ДОДАТКИ

Додаток А

Розрахунок агрегованого показника стану бізнес-середовища обраних країн

Складові бізнес-середовища	Індикатор	Зважена оцінка		
		Латвія	Греція	Грузія
S1 Макроекономічне середовище	1. макроекономічна стабільність	1	64	84
	2. розмір ринку	57	95	100
	3. монетарна свобода	75	62	72
Середнє		44,33	73,67	85,33
S2 Ступінь економічного лібералізму	1. внутрішня конкуренція	42	63	87
	2. торговельна відкритість	65	68	40
	3. фіскальна свобода	75	62	72
	4. проходження митних кордонів	60	54	71
Середнє		60,50	61,75	67,50
S3 Інституціональне середовище	1. ефективність урядової політики	37	52	41
	2. прозорість	50	46	82
	3. судова незалежність	45	56	72
	4. право власності	5	76	33
Середнє		34,25	57,50	57,00
S4 Підприємницьке середовище	1. комерціалізація	54	47	91
	2. свобода бізнесу	57	46	84
	3. реєстрація підприємства	61	46	79
	4. реєстрація власності	60	51	81
	5. оподаткування	71	44	60
	6. забезпечення виконання контрактів	45	41	59
Середнє		58,00	45,83	75,67
S5 Фінансово-інвестиційне середовище	1. фінансування малого та середнього підприємництва	40	27	36
	2. стабільність фінансової системи	85	91	100
	3. отримання кредитів	78	73	71
	4. захист інвесторів (міноритарних)	56	52	61
	5. свобода інвестицій	58	55	51
Середнє		63,40	59,60	63,80
S6 Інфраструктурне середовище	1. наявність та якість транспортної інфраструктури	52	39	83
	2. якість електропостачання	34	33	36
	3. кількість інтернет – користувачів	15	52	55
	4. культура підприємництва	40	76	58
	5. витрати на НДДКР	44	100	30
Середнє		37,00	60,00	52,40
S7 Ринок праці	1. захист прав робітників	86	10	82
	2. кооперація на ринку праці	65	73	45
	3. свобода праці (трудова відносина)	57	72	43
Середнє		69,33	51,67	56,67
Агрегований показник		52,40	58,57	65,48